

**GAUTENG DEPARTMENT OF EDUCATION
SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION**

**POSSIBLE ANSWERS FOR : XITSONGA XA RIRIMI RO SUNGULA
XA NHLAWULO WA LE XIKARHI
(Papila ro Sungula)**

**XIYENGE XA A
XIVUTISO XA 1**

1.1	U dye mali ya Majeff/U dye mali ya vanhu.	(2)
1.2	Muthori wa yena na nsati wa yena.	(2)
1.3.1	A hi swona. A a tirha eka gqweta.	(3)
1.3.2	A hi swona. Swi vula ku tenga (senga) / -ku kambisisa nandzu.	(3)
1.4	Loko ndzi hlantswa hembhe ya mina, ndza yi <u>tlhuvutsa</u> leswaku yi ta basa.	(3)
1.5	A a ehleketa leswaku kumbe o rhiyiwa.	(2)
1.6	Ku ba hi makatla; ku tichela emitweni.	(2)
1.7	(i) Ndzi vutise thicara xivutiso kambe u lo xi <u>ba hi makatla</u> , na sweswi a nga si ndzi hlamula.	(3)
	(ii) Mina a ndzi ku ndzi boxa ntiyiso kasi ndzo <u>tichela emitweni</u> , se ku pfaleriwa mina ejele.	(3)
1.8	Xik. Nandzu wa Khanghela.	(2)
		[25]

**XIYENGE XA B
XIVUTISO XA 2**

Billy na malume wa yena Madzivani a va hlayisa N'wa-Xam'ganga. Hambi leswi Mafasa nuna wa N'wa-Xam'ganga a a lovile, a swi nga tikombi. Na yena N'wa-Xam'ganga a nga hlwelanga ku tlhelela entirhweni wa valungu leswaku a ta kota ku tihlayisa. (10)

Vundzeni = 5; Ririmi na xitayili = 3; Ntsengo wa marito na swiangi = 2 [10]

XIYENGE XA C
XIVUTISO XA 3

- 3.1 Risivi-ntalo (1)
- 3.1.1 Vanhu hinkwavo fa fanele ku kamberiwa loko va ri hava vuvabyi bya 'HIV/AIDS'. (3)
- 3.2 Ndzi' nga ri tirhisa loko ndzi khutaza loyi a nga loveriwa. (3)
- 3.3 Vona. (1)
- 3.4 Xivoninyana; xivonana / ximbonana. (2)
- 3.5 (i) Ndyangu = laha ku tshamaka wanuna na nsati na vana va yena. (3)
(ii) Muti – i tindlu leti nga akeriwa leswaku vanhu va tshama eka tona. (3)
- 3.5.1 (i) Xivulavuri xi nga va xi vula munhu loyi xi vulavulaka na yena. (2)
(ii) Xivulavuri xi nga va xi byela munhu loyi xi nga na yena hi munhu un'wana. (2)
- 3.6 Xifananisi/Xihlambanyisi (1)
- 3.7 Ritlangi leri hi lerinene ri hatlisa ku mila hikuva ra cheletywa. (3)
- 3.8 Hlalela = languta;
Tsundzuka – anakanya 2x1 = (2)
- 3.9 Tsundzukiwa (1)
- 3.10 Ndzi dyondza swinene leswaku ndzi ta pasa. (3)
- [30]**

XIVUTISO XA 4

- 4.1 =,
- 4.2 xwela
- 4.3 rholerisa
- 4.4 maphepa
- 4.5 swikotikoti/Swikotela
- 4.6 xwile
- 4.7 a wu

4.8 yile

4.9 exibedhlele

4.11 yingiseli

10x1 = [10]

NTSENGO: 75

END